

Főoldal>Jogi lépések indítása>Az EU és a tagállamok igazságszolgáltatási rendszerei>A tagállamok rendes bíróságai

A tagállamok rendes bíróságai

Franciaország

Ez a fejezet a franciaországi rendes bíróságokról ad áttekintést.

A rendes bíróságok – bevezetés

Elsőfokú bíróságok

Polgári bíróságok

1. Megyei bíróságok

A megyei bíróság (*tribunal de grande instance*) a **10 000 EUR-t meghaladó** perértékű, magánfelek közötti jogvitákban (**polgári és kereskedelmi ügyekben**) ítélkezik.

Ezenfelül a követelés összegétől függetlenül **hatáskörrel** rendelkezik a következő területeken:

családjog: házasság, leszármazás, örökbefogadás, személyek eltűntnek nyilvánítása (*déclarations d'absence*);

a családi állapot (état civil) nyilvántartásának helyesbítése: születés, házasságkötés, elhalálozás stb.;

öröklés;

az anyakönyvvezetőknél (*officiers d'état civil*) felmerült pénzbírságok (*amendes civiles*);

tulajdonjog (*pétitoires*) és birtok (*possessoires*) megállapítására irányuló dologi jogi keresetek;

ipari díjak, elismerések (*récompenses industrielles*);

társaságok megszűnése;

hitelezőkkel szembeni védelem (*sauvegarde*), bíróság által felügyelt helyreállítás (*redressement judiciaire*) és bírósági felszámolás (*liquidation judiciaire*), amennyiben az adós nem kereskedő, illetve a kisiparosok és kézművesek jegyzékében (*répertoire des métiers*) nem szereplő személy;

a mezőgazdaságban tevékenykedő önálló vállalkozók baleset és foglalkozási megbetegedés elleni biztosítása;

bejegyzési illeték (*droits d'enregistrement*), földhivatali nyilvántartás illetékei (*taxes de publicité foncière*), bélyegilleték (*droits de timbre*), közvetett adók, valamint az említett illetékekkel egyenértékű illetékek, díjak vagy adók;

üzlethelyiségek bérlete (*baux commerciaux*), felülvizsgált vagy megújított bérleti szerződések, szakmai és kisipari tevékenység folytatásához kapcsolódó bérleti szerződések (*baux professionnels*) esetében, valamint ideiglenes üzleti szerződések (*conventions d'occupation précaire en matière commerciale*) esetében megállapított bérleti díjjal kapcsolatos jogviták kivételével;

közokiratok (*actes authentiques*) hitelességének megdöntése iránti kereset (*inscription en faux*);

rágalmazás (*diffamation*) vagy becsületsértés (*injure*) miatt indított keresetek, függetlenül attól, hogy a cselekmény nyilvánosság előtt történt-e, illetve szóban vagy írásban.

A vámigazgatási szerv által behajtott bármilyen tartozás kifizetésével, biztosításával vagy megtérítésével kapcsolatos jogviták és egyéb vámügyek a vámkódexben lefektetett feltételek alapján és az ott felsorolt ügyekben.

A megyei bíróság tagjai hivatásos bírák (*magistrats*): az elnök, az alelnökök, a rendes bírák, **az államügyész (*procureur de la République*)**, az alügyészek (*vice-procureurs*) és a segédügyészek (*substituts*).

A fentiek között vannak szakosított bírók, akik elsősorban büntetőügyekben, többek között az alábbi területeken folytatnak ítélkezési tevékenységet:

A fiatalok ügyében eljáró bíró vagy gyermekek ügyében eljáró bíró (*juge des enfants*) a veszélyeztetett kiskorúak védelmét szolgáló intézkedések meghozatalára, valamint a kiskorúak által elkövetett szabálysértések és vétségek (*contraventions de cinquième classe, délits*) ügyében történő ítélethozatalra rendelkezik hatáskörrel. Ha a bíró büntetőügyben a nyilvánosság kizárásával hoz határozatot, csak a kiskorúak javító nevelése érdekében rendelhet el intézkedéseket (*mesures éducatives*); ha a bíró fiatalok ügyében a bíróságán (*tribunal pour enfants*) elnököl, két ülnökkel (*assesseurs*) együtt ülészik, akik nem hivatásos bírák, és a bíróság a kiskorú javító nevelését célzó intézkedések elrendelésére vagy adott esetben büntetőítélet meghozatalára rendelkezik hatáskörrel.

A büntetés-végrehajtási bíró (*juge de l'application des peines*) meghatározza a szabadságelvonással járó ítélet végrehajtásának módját. Az elítélt börtönbüntetésére esetén a bíró a büntetést enyhítő intézkedéseket – például külső elhelyezést, félszabad állapotot, feltételes szabadlábra helyezést vagy elektronikus felügyelet alá helyezést – rendelhet el; amennyiben az elítéltet nem szabadságvesztéssel sújtják, a bíró a büntetés végrehajtását felügyeli, például próbára bocsátás mellett felfüggesztett börtönbüntetés (*emprisonnement avec sursis et mise à l'épreuve*), közmunka (*travail d'intérêt général*) vagy társadalmi-bírói felügyelet (*suivi socio-judiciaire*) esetén.

A vizsgálóbíró (*juge d'instruction*) a fellebbviteli bíróság vizsgálótanácsának (*chambre de l'instruction de la cour d'appel*) számol be. Bűnügyi nyomozás során a vizsgálóbíró köteles megtenni az igazság megállapításához feltehetőleg szükséges valamennyi intézkedést. A vizsgálóbíró összegyűjti az ügy valamennyi bizonyítékát, függetlenül attól, hogy a gyanúsítottra nézve azok terhelők vagy felmentők-e. Ha a vizsgálóbíró a vizsgálatot befejezettnek tekinti, a gyanúsítottat felmentő végzést (*ordonnance de non-lieu*) hozhat, vagy a bűnvádi eljárás alá vont személyt a bíróság elé utalhatja. A vizsgálóbíró saját kezdeményezésre nem vállalhat fel ügyeket. Az ügyeket az államügyész utalja a vizsgálóbíró elé vizsgálatindítási céllal, vagy a sértett fél emel nála panaszt bűncselekményre hivatkozva és kéri, hogy magánvádas eljárás keretében kezeljék (*constitution de partie civile*).

A megyei bíróság általában a **megyeszékhelyen** található, de más helyeken is találhatók megyei bíróságok. 2017. január 1-jén 164 megyei bíróság volt.

2. Járásbíróságok

A **járásbíróság** (*tribunal d'instance*) magánszemélyek közötti (polgári ügyekben felmerült), **10 000 EUR-t meg nem haladó perértékű jogvitákban ítélkezik (a követelés összegétől függetlenül kizárólagos hatáskörrel rendelkezik egyes ügyekben, mint például birtokhatár-kijelöléssel vagy bérlők kilakoltatásával kapcsolatos ügyek).**

Ezen felül egyes területeken **igazságszolgáltatási hatáskörökkel** (pl.: bérletiltás (*saisies des rémunérations du travail*), életjáradéki szerződések (*rentes viagères*), választásokkal kapcsolatos jogviták, és lakásbérleti jogviszonyok (*baux d'habitation*), valamint **közigazgatási hatáskörökkel**: például a járásbírósági hivatalvezetője (*directeur des services de greffe judiciaire*) állampolgársági bizonyítványok kiadására jogosult) is rendelkezik.

A járásbírói bíróságok ezenkívül **gyámügyi feladatköröket is ellát, kivéve a kiskorúak esetében, akiknek az ügyében egy 2009. május 12-i törvény értelmében immár a megyei bíróságon tevékenykedő családjogi bíróság rendelkezik hatáskörrel:** a járásbírói bíróság – különösen a vagyonuk kezelésének felügyelete révén – a veszélyeztetett nagykorúak védelmét is ellátja.

A járásbírói bíróság egy vagy több bíróból áll, a tárgyalást azonban mindig egyetlen bíróság folytatja le.

A járásbírói bíróság székhelye általában a **járási (arrondissement) székhelyen** található. 2017. január 1-jén 307 járásbírói bíróság volt.

3. Helyi bíróságok

A **helyi bíróság (jurisdiction de proximité)** magánszemélyek között felmerült, **4000 EUR-t meg nem haladó perértékű polgári jogvitákban** ítélik meg.

2017. július 1-jétől a helyi bíróságokat megszüntették (a 2011. december 13-i 2011-1862. sz. törvény), és hatásköreiket a kerületi bíróságok vették át.

4. Kereskedelmi bíróságok

A **kereskedelmi bíróság (tribunal de commerce)** **kereskedők** és/vagy hitelintézetek közötti szerződéseket érintő jogvitákat, valamint gazdasági társaságokkal vagy bármely felek közötti kereskedelmi ügyletekkel kapcsolatos jogvitákat tárgyal. A kereskedelmi bíróság **a nehéz helyzetben lévő vállalkozásokkal kapcsolatos eljárásokkal** is foglalkozik.

A kereskedelmi bíróság bírái nem hivatásos bírák, hanem önkéntesek, kereskedők vagy cégvezetők. A kereskedelmi bíróságok jelenlegi és volt bíráiból, valamint kereskedők küldötteiből álló elektori kollégium választja meg őket, az első alkalommal két éves időtartamra, ezt követően pedig négy évre. A kereskedők küldöttei a bíróság illetékességi területén működő kereskedők vagy cégvezetők, akiket ötévente választanak meg. Feladatuk, hogy részt vegyenek az évente tartott kereskedelmi bírói választásokon.

2017. január 1-jén **134 kereskedelmi bíróság volt Franciaország kontinentális területén, 7 kereskedelmi kollégium Elzász és Mosel megyékben, és 9 vegyes kereskedelmi bíróság a tengerentúli területeken.**

A kereskedelmi bíróságok – eltérő rendelkezés hiányában – legalább három bíróból állnak.

Az ügyészség ezek előtt a bíróságok előtt a társadalom érdekeit képviseli. Minden olyan ügyben részt vesz, amely nehéz helyzetben lévő vállalkozásokat érint.

A kereskedelmi bíróságok titkári feladatait titkárok végzik, akik az ügyészség hivatalában működő igazságügyi hivatalnokok.

5. Munkaügyi bíróságok

A **munkaügyi bíróság (conseil de prud'hommes)** a munkáltatók és a munkavállalók között munkaszerződések kapcsán felmerülő jogvitákban (fizetés, munkaidő, zaklatás, büntetések est.) ítélik meg. Ez egy kollektív testület, amely a munkaadókat és a munkavállalókat képviselő nem hivatásos bírákból áll. A munkaügyi bíróságok öt szakosított részlegre oszlanak: menedzsment, gyártás, kereskedelem és kereskedelmi szolgáltatások, mezőgazdaság, egyéb különböző tevékenységek. Amennyiben az ügyet tárgyaló négy bíróság nem tud dönteni, a tanács elnöke a megyei bíróság elnöke által kijelölt bíróság, aki döntő szavazattal bír az ügyben.

Megyéenként egy vagy több munkaügyi bíróság van, és mindegyik megyei bíróság illetékességi területén legalább egy munkaügyi bíróság található.

A munkaügyi bíróságok száma 210.

2017-ben a munkaügyi bíróságok felülvizsgálatának eredményeként a tagokat már nem választják, hanem a legrepresentatívabb kereskedelmi és szakmai szervezetek jelölését követően kinevezik őket. Kinevezésük 4 évre szól.

6. A társadalombiztosítással kapcsolatos ügyek bírósága (TASS)

A **társadalombiztosítással kapcsolatos ügyek bírósága (tribunal des affaires de la sécurité sociale)** a **társadalombiztosítási pénztárak (caisses de sécurité sociale)** és azok tagjai közötti jogvitákban ítélik meg, például a pénztári tagsággal, valamint a juttatások odaítélésével és kifizetésével kapcsolatos jogvitákban. A társadalombiztosítással kapcsolatos ügyek bírósága az elnökből – aki a megyei bíróság bírója vagy tiszteletbeli bíróság –, a munkavállalókat képviselő ülnökből, valamint a munkáltatókat vagy önálló vállalkozókat képviselő ülnökből áll; mindkét ülnököt a területen illetékes fellebbviteli bíróság első elnöke nevezi ki három évre az ifjúságért, a sportért és a társadalmi kohézióért felelős regionális igazgató által benyújtott listáról, a legnagyobb képvisellel rendelkező szakmai szervezetek kinevezési javaslatai alapján.

114 társadalombiztosítással kapcsolatos ügyekben eljáró bíróság van.

7. A munkaképtelenséggel kapcsolatos jogvitákkal foglalkozó bíróság (TCI)

A munkaképtelenséggel kapcsolatos jogvitákkal foglalkozó bíróság (*tribunal du contentieux de l'incapacité*) a társadalombiztosítással rendelkező személyek rokkantságával vagy munkaképtelenségével – azaz foglalkozási vagy más jellegű megbetegedés vagy baleset miatt bekövetkezett rokkantsági állapottal vagy rokkantsági fokkal – kapcsolatos jogviták tárgyában ítélik meg.

A munkaképtelenséggel kapcsolatos jogvitákkal foglalkozó bíróság az elnökből – aki tiszteletbeli bíróság vagy az igazságügyi miniszter által rendeltetben kinevezett szakképzett személy –, a munkavállalókat képviselő ülnökből, valamint a munkáltatókat vagy önálló vállalkozókat képviselő ülnökből áll; mindkét ülnököt a területen illetékes fellebbviteli bíróság első elnöke nevezte ki három évre az ifjúságért, a sportért és a társadalmi kohézióért felelős regionális igazgató által benyújtott listáról, a legnagyobb képvisellel rendelkező szakmai szervezetek kinevezési javaslatai alapján.

26 munkaképtelenséggel kapcsolatos jogvitákkal foglalkozó bíróság volt.

2019. január 1-jétől a TASS és a TAC előtt folyó ügyeket, valamint a megyei szociális ellátási bizottságok (CDAS) előtt folyó ügyeket áthelyezték a megyei bíróságok szociális ügyszakához. E szakosított bíróságok ezt követően megszűntek.

8. A földhaszonbérletek paritásos bíróságai

A **földhaszonbérletek paritásos bírósága (tribunal paritaire des baux ruraux)** a **tulajdonosok és a bérlők között** földhaszonbérletre és földművelésre irányuló különböző bérleti, illetve bérleti szerződési formákkal kapcsolatos jogviták tárgyalására rendelkezik hatáskörrel (*fermage, métayage, baux à cheptel, baux à domaine congéable, baux à complants, baux emphytéotiques, vagy contrats d'exploitation de terres à vocation pastorale*).

A földhaszonbérletek paritásos bíróságának elnöke egy járásbírói bíróság. A bíróság négy nem hivatásos ülnökkel ülésezik: az ülnökök közül ketten tulajdonosok, ketten pedig haszonbérletiek, és mind a négyüket a társai választják hat évre a választási listák összeállításáért felelős bizottság kinevezési javaslatai alapján a prefektus által összeállított jelöltlistáról.

A **földhaszonbérletek paritásos bíróságai 2018-as felülvizsgálatának eredményeként** az ülnökök a továbbiakban nem választás hanem a legrepresentatívabb szakmai szervezetek javaslata alapján kinevezés útján nyerik el tisztségüket. Kinevezésük 6 évre szól.

Büntető bíróságok

1. Esküdtbírók

Az esküdtbírói bíróság (*cour d'assises*) **súlyos bűncselekményeket (crimes)** tárgyal: ezek a **legsúlyosabb kategóriába tartozó**, tíz évtől életfogytig terjedő szabadságvesztéssel sújtható bűncselekmények.

Minden megyében (département) található esküdtbírói bíróság, amely azonban nem állandó összetételű bíróság. Nyitóüléseinek időpontját a szükséges esetekben tűzik ki. A legnagyobb megyékben azonban az esküdtbírói bíróság szinte állandóan ülésezik.

Az esküdtbírói bíróság három hivatásos bíróból áll: egy elnökből, aki egy kollégiumvezető vagy a fellebbviteli bíróság rendes bírája, két ülnökből, akik a fellebbviteli bíróság rendes bírái, vagy az esküdtbírói tárgyalást tartó megyei bíróság bírái, valamint a hat kisorsolt állampolgárból álló esküdtszékből. Ha

kiskorúak által elkövetett súlyos bűncselekményekkel foglalkozik, a bíróság elnevezése kiskorúak esküdtbírósága (*cour d'assises des mineurs*). Ebben az esetben a két ülnök a fiatalok bíróságának bírója.

A terrorizmust, a katonai jogot vagy a kábítószer-kereskedelmet érintő jogszabályok hatálya alá tartozó bizonyos bűncselekmények ügyében kizárólag bírákból álló esküdtbíróság ítélkezik.

Az ügyészséget egy főügyészségi ügyész (*avocat général*) képviseli.

2. Büntetőbíróságok

A büntetőbíróság (*tribunal correctionnel*) a **vétségek** (*délits*) tekintetében rendelkezik hatáskörrel: ezek legfeljebb 10 év szabadságvesztéssel, illetve legalább 3 750 EUR bírsággal sújtható **jogsértések**. A büntetőbíróság a megyei bíróság részlege. A büntetőbíróság általában három hivatásos bíróból áll, egyes jogsértések esetében azonban egyesbíró jár el.

Az ügyészséget az államügyész, vagy az egyik ügyészhelyettes képviseli.

3. Rendőrbíróságok

2017. július 1-ig a rendőrbíróság az ötödik rendbe tartozó vétségekkel kapcsolatos eljárásokat folytatta le (*contraventions de cinquième classe*), a járásbírószáron ülésezett, és egy bíróból állt, aki a járásbírószáron bírója volt. 2017. július 1-je óta minden vétség a hatáskörébe tartozik, a megyei bíróságon belül működik, és a megyei bíróság egy bírója alkotja.

Az ügyészséget az államügyész, vagy az egyik ügyészhelyettes képviseli.

4. Helyi bíróságok

2017. július 1-ig a helyi bíróság (*jurisdiction de proximité*) az első négy rendbeli szabálysértéseket (*contraventions de la première à la quatrième classe*) tárgyalta, és a járásbírószáron tartotta üléseit. A bíró egyesbíróként eljáró járásbírószáron bíró volt.

Az ügyészség feladatait általában egy rendőrpáncsnok látta el. 2017. július 1-jén ez a bíróság megszűnt, hatáskörét a rendőrbíróság vette át, amely a fenti időponttól a megyei bírósághoz tartozik.

5. Szakosított büntetőbíróságok

Léteznek speciális bűntüggel foglalkozó szakosított bíróságok is, például a tengeri kereskedelmi bíróságok (*tribunaux maritimes commerciaux*), amelyek száma jelenleg 6, és amelyek a tengerjogot sértő, bizonyos bűncselekményeket tárgyalnak.

Másodfokú bíróságok

A fellebbviteli bíróságok (*cours d'appel*) az elsőfokú bíróságok által **már meghozott ítéletek elleni** – jogi és ténybeli kérdésekkel kapcsolatos – fellebbezéseket (*appels*) tárgyalják.

A fellebbviteli bíróság kizárólag hivatásos bírákból áll: az első elnökből (*premier président*), a kollégiumvezetőkből (*présidents de chambre*) és az előadó bírákból (*conseillers*) (ez a fellebbviteli esküdtzékre nem vonatkozik, lásd alább).

Az egyes bíróságokon változó számú kollégium működik, beleértve néhány szakosított kollégiumot (amelyek polgári, szociális, kereskedelmi és büntetőügyekkel foglalkoznak).

Az esküdtbíróság ítéletei elleni fellebbezéseket a Semmitőszék büntető kollégiuma által kijelölt tagokból álló fellebbviteli esküdtzék (*cour d'assises d'appel*) tárgyalja. **A fellebbviteli esküdtzék** kilenc esküdtből áll.

A munkaképtelenséggel kapcsolatos jogviták ügyében hozott ítéletek elleni fellebbezéseket **a munkaképtelenséggel és munkahelyi balesetek biztosítási díjtételeinek meghatározásával foglalkozó országos bíróság** tárgyalta. Első és végső fokon is tárgyal munkahelyi balesetek biztosítási díjtételeinek meghatározásával kapcsolatos ügyeket. Az ügyészséget a főügyész (*procureur général*), illetve egyik általános helyettese (*substitut général*) képviselte.

Ez a bíróság is megszűnt 2019. január 1-jével.

A Semmitőszék

A Semmitőszék (*Cour de cassation*) a **rendes bírósági rendszer legfelsőbb bírósága**. Székhelye Párizsban található. Feladata annak ellenőrzése, hogy az alacsonyabb szintű bíróságok határozatai ne ütközzenek jogkérdésekkel, a tényállást azonban nem értékelheti újra. Nem tekinthető harmadfokú bíróságnak: megőrzi **az ítélezési gyakorlat egységességét**, és **a jog és a jogszerűség tiszteletben tartását szabályozó intézményként** jár el.

E bíróság elé állásfoglalás kérése céljából utalhatnak a bíróságok ügyeket, annak érdekében, hogy az egy jelentős nehézséget okozó és számos jogvitában felmerülő új jogkérdésben véleményt nyilvánítsanak.

A Semmitőszék egy bírósági ítélet hatálya alatt álló fél vagy az ügyészség által előterjesztett **felülvizsgálati kérelem** (*pourvoi en cassation*) alapján hoz ítéletet.

Ha a bíróság úgy ítéli meg, hogy a megtámadott határozatot nem a jogszabályok alapján hozták meg, **megsemmisíti a határozatot** (*casse la décision*). Az ügyet ekkor újratárgyalás céljából visszautalja valamelyik bírósághoz.

Ellenkező esetben **elutasítja a kérelmet**, ami jogerőssé teszi a megtámadott határozatot.

Kivételes esetekben előfordulhat, hogy a határozat megsemmisítése nem teszi szükségessé az ügy érdemének újratárgyalását, ekkor a Semmitőszék **újrátárgyalásra történő visszautalás nélkül is hozhat megsemmisítő döntést**. Polgári ügyekben is felülvizsgálhatja az ügy érdemét, ha a megfelelő igazságszolgáltatás érdeke ezt indokolja, büntetőügyekben pedig újrátárgyalásra történő visszautalás nélkül is megsemmisítheti az ítéletet és maga hozhat határozatot az ügyben, ha az érdemi határozatot meghozó bíróság által megállapított és értékelt tényállás ismeretében alkalmazni tudja a megfelelő jogszabályt.

A Semmitőszék kollégiumokra (*chambres*) oszlik: három polgári kollégiuma, egy kereskedelmi kollégiuma, egy szociális kollégiuma és egy büntető kollégiuma van, melyek mindegyike egy elnökből és más hivatásos bírákból áll. A Semmitőszék az ügy természetétől függően ülésezhet (legalább három kollégiumból álló) vegyes kollégiumokban (*chambres mixtes*), vagy (az első elnök, a kollégiumok elnökei és a rendes bírák részvételével tartott) plenáris ülésen (*assemblée plénière*).

Az ügyészséget a főügyészségi ügyészek képviselik.

Jogi adatbázisok

Franciaországban a jogi adatbázisok közszolgáltatás keretében hozzáférhetők az interneten. A **Légifrance** honlap tartalmazza a Semmitőszék és a fellebbviteli bíróságok ítéleteit:

a Semmitőszék közzétett ítéleteit tartalmazó CASS adatbázisban,

a kiadatlan ítéleteket tartalmazó INCA adatbázisban, valamint

a fellebbviteli bíróságok ítéleteit tartalmazó CAPP adatbázisban.

Ingyenes-e az adatbázishoz való hozzáférés?

Igen, az adatbázishoz való hozzáférés **ingyenes**.

A tartalom rövid ismertetése

Az ítéletek francia nyelven állnak rendelkezésre. **Egyes ítéletek angol, arab, illetve kínai fordításban is hozzáférhetők.**

A CASS adatbázis 120 000 ítéletet tartalmaz, és évente 2100 ítélet kerül bele.

Az INCA adatbázis 246 000 ítéletet tartalmaz, és évente 10 000 ítélet kerül bele.

A CAPP adatbázis 19 000 ítéletet tartalmaz, és évente 20 000 ítélet kerül bele.

Kapcsolódó linkek

[Bíróságok hatásköre és illetékessége – Franciaország](#)

Utolsó frissítés: 15/04/2020

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.